

ДО 90-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АЖАЖІ ВОЛОДИМИРА МИХАЙЛОВИЧА (19.11.1931 – 23.12.2009)

19 листопада 2021 року минуло 90 років від дня народження відомого вченого в галузі фізики твердого тіла і фізичного матеріалознавства академіка НАН України Ажажі Володимира Михайловича.

Наукова діяльність Володимира Михайловича розпочалася в січні 1957 року в ХФТІ АН СРСР, який в даний час є Національним науковим центром «Харківський фізико-технічний інститут» НАН України, де він пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до директора Інституту фізики твердого тіла, матеріалознавства і технологій ННЦ ХФТІ. Тут він захистив кандидатську (1964 рік) і докторську (1986 рік) дисертації, а в 1990 році йому було присвоєно звання професора. У 2003 році він був обраний членом-кореспондентом НАН України, а в 2006 – дійсним членом Національної академії наук України. У 2008 році йому було присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Основними науковими напрямками, які розвивав В.М. Ажажа, були: фізика твердого тіла, фізичне і реакторне матеріалознавство, ядерна енергетика, фізика та технологія металів надвисокої чистоти, рафінування металів фізичними методами; вакуумна металургія; фізика та матеріалознавство чистих і надчистих металів, у тому числі металофізика берилію; фізичні основи отримання надпровідних і напівпровідникових матеріалів; технологічні процеси рафінування та виробництво чистих металів і конструкційних сплавів, зокрема, металів

реакторобудування; глибоке очищення технологічних газів.

Його наукові роботи широко відомі як у нашій країні, так і за кордоном. Серед фундаментальних результатів наукових досліджень слід насамперед відзначити дослідження і розробку нових методів рафінування металів; отримання ряду металів рекордної чистоти і визначення раніше невідомих фізичних властивостей; встановлення взаємозв'язку хімічного складу, структури і фізичних властивостей металів, сплавів; роботи з синтезу напівпровідникових матеріалів нового типу, конструкційних матеріалів для ядерної енергетики.

Науково-виробнича діяльність В.М. Ажажі була тісно пов'язана із задоволенням потреб сучасної техніки в нових матеріалах із заданими фізичними властивостями. Зокрема, він брав участь у розробці промислових технологій одержання цирконію і гафнію ядерної чистоти, технологій рафінування ніобію, галію, скандію, у створенні нових сортів технічних надпровідників на основі сплавів ніобій-титан, нових видів гетерних матеріалів.

Результатом плідної діяльності В.М. Ажажі є численні публікації в наукових журналах: понад 500 наукових статей, 5 монографій, безліч оглядів, патентів і авторських свідоцтв, які зробили істотний внесок у розвиток фізики твердого тіла, фізичного матеріалознавства і високо оцінені науковою громадськістю. За успіхи в розвитку науки і підготовки кадрів В.М. Ажажа нагороджений орденом «Знак Пошани» та медалями. Він лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1982 рік), винахідник Державного комітету з використання атомної енергії СРСР, відзначений медалями та дипломами ВДНГ.

Предметом постійної уваги Володимира Михайловича був не тільки розвиток нових технологій, напрямків і методів досліджень, а й виховання наукової зміни. Серед його учнів 5 докторів і понад 15 кандидатів наук.

Творчий спадок Володимира Михайловича сьогодні примножують його численні учні та соратники, успішно розвиваючи і вирішуючи ті завдання в науці, яким присвятив своє життя Ажажа В.М.

Його пам'яті присвячена Міжнародна наукова конференція «Високочисті матеріали: отримання, застосування, властивості». Вперше вона була організована до 80-річчя В.М. Ажажі його учнями в 2011 році і відтоді проводиться регулярно – раз на два роки, і має хороший науковий рейтинг.

Редакційна колегія